

MINISTERSTVO ZEMĚDĚLSTVÍ

Požární ochrana

Základní povinnosti organizací, podnikatelů
a firem v oblasti požární ochrany

Každá organizace musí podle zákona o požární ochraně zajistit požární ochranu ve všech prostorách, které užívá k provozování činnosti. Za plnění povinností na úseku požární ochrany odpovídá statutární orgán a u fyzických osob tyto osoby nebo jejich odpovědný zástupce.

Pokud provozuje v prostorách více právnických osob nebo podnikajících fyzických osob, plní povinnosti na úseku požární ochrany na místech, která užívají společně, vlastník těchto prostor, není-li smlouvou mezi nimi sjednáno jinak. Součástí smlouvy musí být i určení osoby odpovědné za plnění povinností na úseku požární ochrany.

A. Obecné povinnosti

Zákon ČNR č. 133/85 Sb., o požární ochraně, včetně pozdějších změn a doplňků, stanoví právnickým osobám a podnikajícím fyzickým osobám povinnosti na úseku požární ochrany (dále jen PO).

Právnické a fyzické podnikající osoby musí podle tohoto zákona stanovit stupeň požárního nebezpečí a dle toho zabezpečit svá pracoviště a objekty vhodnými požárními prostředky a udržovat je v řádném stavu, provádět opatření při činnostech nebo v době zvýšeného nebezpečí vzniku požáru (období sucha, topné období), hlásit každý požár vzniklý v organizaci a provádět kontroly dodržování předpisů o PO. Mimo požárních prostředků musí organizace zabezpečit vypracování a dodržování příslušných dokumentů na úseku PO.

Zákon také stanoví působnost a kompetence orgánů, vykonávajících státní požární dozor, což je Ministerstvo vnitra a Hasičské záchranné sbory příslušných krajských úřadů, včetně ukládání pokut

a finančních postihů za přestupky při porušení tohoto zákona.

Vyhláška MV ČR č. 246/2001 Sb., kterou se provádějí některá ustanovení zákona ČNR o PO, upřesňuje zákon o PO, konkrétně postavení a povinnosti pracovníků, zabezpečujících PO, druhy dokumentace o PO, požadavky na školení a odbornou přípravu, povinnosti občanů při používání tepelných spotřebičů, kovových tlakových nádob, skladování hořlavých kapalin, tuhých paliv a jiných hořlavých materiálů.

Organizace, právnické i fyzické osoby, musí zabezpečit svá pracoviště před možným vznikem požáru organizačním a technickým opatřením. K organizačním opatřením patří posouzení požárního nebezpečí v organizaci a ustanovení pracovníků, zajišťujících PO, zajišťování a provádění školení o PO, vedení dokumentace o PO a dodržování protipožárních předpisů včetně příslušných ČSN.

Za požární ochranu v organizaci odpovídá nejen její vedoucí (ředitel), ale i všichni vedoucí zaměstnanci v rozsahu svých funkcí. Tzn., že ředitel odpovídá na úseku PO za celou organizaci, vedoucí středisek za PO střediska, mistr za své pracoviště a dělník za pracovní postup. K plnění úkolů na úseku PO se v organizaci při činnostech se zvýšeným požárním nebezpečím zřizují požární hlídky.

Osoba odborně způsobilá je oprávněná posuzovat požární nebezpečí v organizaci, zajišťuje organizaci a kontrolu plnění povinností na úseku PO, řídí po odborné stránce činnost požárních hlídek, vede nebo zpracovává dokumentaci o PO, zpracovává rozbor, přehledy a informace o stavu PO. Musí mít odbornou kvalifikaci, jejíž získání představuje odborná příprava v oboru požární ochrany a složení zkoušky před komisí ustanovenou Ministerstvem vnitra.

Preventivní požární hlídka dohlíží na dodržování předpisů o PO a provádí nutná opatření v případě vzniku požáru, zejména záchranu osob, přivolání pomoci a pomoc při zdolávání požáru. Musí být určena vždy pro pracoviště, kde se provádějí činnosti se zvýšeným nebezpečím vzniku požáru a jmený seznam s určením povinností jednotlivých členů hlídky musí být vyvěšen společně s požárním řádem pracoviště na snadno přístupném místě. Při činnosti, kdy je nebezpečí možnosti vzniku požáru aktuální (např. při svařování v blízkosti hořlavých materiálů), zajišťuje opatření k zamezení vzniku požáru.

Obecně lze říci, že každá právnická nebo podnikající fyzická osoba, bez ohledu na stupeň požárního nebezpečí, musí zajistit oblast PO.

B. Dokumentace o požární ochraně

Požární řád pracoviště, který upravuje základní zásady zabezpečování požární ochrany na pracovištích, kde se provádějí činnosti se zvýšeným nebezpečím vzniku požáru. Pracoviště a činnosti určuje organizace. Požární řád pracoviště obsahuje stručný popis technologického postupu, požárně technické charakteristiky zpracovávaných surovin a materiálů a jejich maximálně přípustné množství na pracovišti, požadavky na zabezpečování PO, uvedení míst se zvýšeným nebezpečím požáru a opatření k zamezení vzniku a šíření požáru. Obsahuje jméno zaměstnance odpovědného za PO na pracovišti a zvláštní povinnosti zaměstnanců (např. svařechů).

Požární řád pracoviště zpracovává vedoucí pracoviště. Požární řád musí být umístěn viditelně na pracovišti a musí být přístupný všem zaměstnancům pracoviště. Společně s ním musí být vyvěšen seznam složení požární hlídky s konkrétními úkoly. Pracoviště, kde se provádějí činnosti se zvýšeným nebezpečím vzniku požáru, se označují příslušnými tabulkami (zákaz vstupu nepovolaným osobám, zákaz používání otevřeného ohně atd.).

Požární poplachové směrnice

vymezují povinnosti zaměstnanců v případě vzniku požáru. Obsahují zejména povinnosti zaměstnance, který zpozoruje požár, způsob ohlášení požáru, vyhlášení požárního poplachu a povinnosti ostatních zaměstnanců při vzniku požáru, zejména v kterých případech mají opustit pracoviště a jak mohou přispět ke zdoání požáru.

Požární poplachové směrnice zpracovává určený zaměstnanec, zpravidla osoba s odbornou způsobilostí v oblasti PO. Směrnice musí být společně s náčrtem únikových cest a východů umístěny viditelně na pracovišti na přístupném místě a jejich účinnost se prověřuje jednou ročně cvičným požárním poplachem.

Požární kniha slouží k záznamům o všech důležitých skutečnostech, týkajících se PO v organizaci, zejména o provedených požárních prohlídkách, zjištěných nedostatcích a způsobu jejich odstranění, o provedených kontrolách, revizích atd. Požární knihu vede určený zaměstnanec s odbornou způsobilostí. Požární kniha se předkládá vedoucímu organizace jednou za tři měsíce ke kontrole a podpisu, v případě zjištění požárních závad ihned po provedené prohlídce, jestliže k odstranění zjištěných nedostatků je třeba rozhodnutí vedoucího organizace.

Požární evakuační plán

upravuje organizování evakuace osob a materiálu z objektů zasažených nebo ohrožených požárem. Obsahuje určení odpovědného zaměstnance za řízení evakuace, místa, odkud bude evakuace řízena a shromaždiště, kde budou osoby a evakuovaný materiál soustřeďovány.

Dokumentaci zdolávání požáru

tvoří operativní plány a operativní karty, které upravují zásady rychlého a účinného zdolávání požáru v určených objektech organizace.

Dokumentaci o PO dále tvoří doklady o školení PO, rozborů stavu PO, kontrolní zápisy, revizní zprávy, příkazy, směrnice, seznamy nebezpečných látek, výstražných tabulí atd.

C. Technické prostředky požární ochrany

K základním hasebním prostředkům patří přenosné hasící přístroje, nářadí a pomůcky.

Přenosné hasící přístroje (dále jen PHP) jsou plněny hasebními látkami s různým účinkem hašení. V současné době se používají 4 druhy PHP.

Vodní hasící přístroje jsou nejrozšířenější a nejnámější. Jako hasiva používají vodu, která působí na oheň ochlazovacím účinkem.

V láhvi je umístěna tlaková patrona, která vytvoří po proražení dostatečný tlak k vytlačení hasiva z láhve. V dnešní

době jsou vodní PHP pod stálým tlakem bez této tlakové patrony. Jednotlivé typy vodních PHP se liší od sebe ukončením stříkačky. Vodní PHP jsou vhodné na požáry třídy A (dřevo, umělé hmoty), nesmí se použít k hašení elektrického zařízení pod proudem a hořlavých kapalin nebo látek, reagujících s vodou (asfalt - vypěnění).

Práškové hasící přístroje s označením **PG** se používají na všechny třídy požárů. Mají velkou účinnost, jsou vhodné k hašení motorových vozidel, sbírek v muzeích, archivů atd., protože nedochází ke znehodnocení hasených materiálů (mimo potraviny). Jako hasiva se používá hasící prášek na bázi fosforečnanu amonného nebo síranu amonného. Nejsou vhodné k hašení elektroniky, protože prášek ji zanáší (počítače, laptopy, notebooky) a dochází k mechanickému poškození.

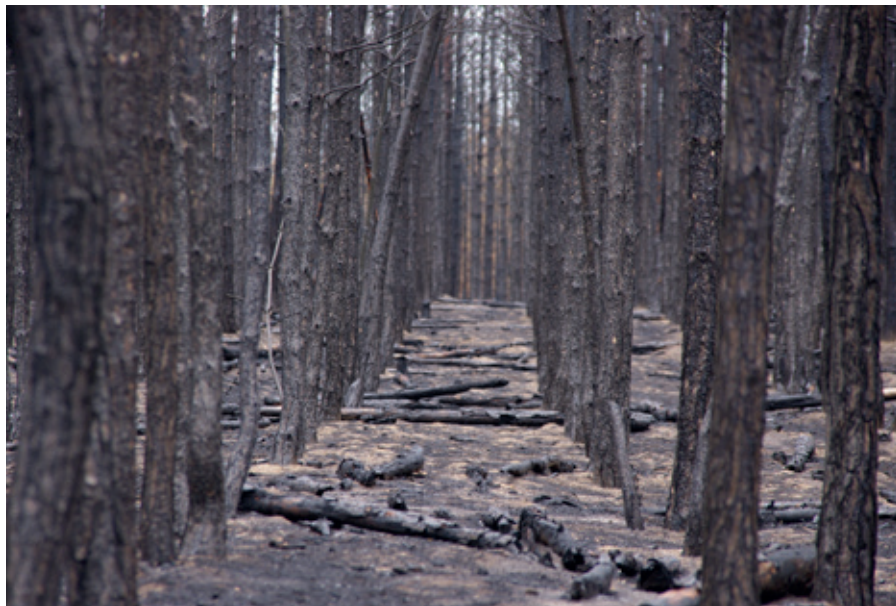
Sněhové hasící přístroje obsahují stlačený oxid uhličitý (CO_2). Jsou opatřeny hubicí a uvádějí se do činnosti pomocí ovládacího ventilu nebo spouště. Nemají tlakovou patronu, jsou pod stálým tlakem v tlakové nádobě, která musí být 1 x za 5 let zkontrolována. Mají malý dosah (max. do 4 metrů) a nesmí být vystaveny zvýšené teplotě nad $40\text{ }^{\circ}\text{C}$ (slunce, topidla). Větší přístroj S-6 se nezavěšuje na zeď, má hmotnost náplně 6 kg. Menší přístroj S-1,5 má hmotnost náplně 1,5 kg a lze jej umístit do věšáku na zeď. Sněhové hasící přístroje se používají k hašení elektrických zařízení a všude tam, kde nechceme hasivem znehodnotit hasené materiály, jako jsou laboratoře, počítače atd. Používají se především k hašení požárů třídy B a C. Nesmí se používat k hašení lehkých kovů, hořlavých prachů a volně ložených kouskovitých nebo vláknitých materiálů vzhledem k nebezpečí výbuchu a rozšíření požáru vlivem tlaku, pod kterým je hasivo z láhve vytlačováno.

Halonové hasící přístroje používají jako hasiva tzv. inertní plyny (tetra-chlórmetan s přídavkem trichlóretylénu

na bázi chlórbrometanu nebo na bázi tetrafluoridbrometanu). Nemají tlakovou patronu a jsou opatřeny výpustným otočným ventilem. Jsou vhodné k hašení požárů třídy B, D a elektrická zařízení pod napětím (spojová technika, výpočetní technika, elektrická zařízení, hořlavé kapaliny, hořící páry z pohonných hmot). Nesmí se používat v uzavřených místnostech, k hašení tuhých hořlavých látek typu dřeva, k hašení lehce hořlavých kovů v rozptýleném stavu (vzhledem ke koncentraci může dojít k výbuchu) a k hašení požárů třídy C (hořlavé plyny). Typ **CB** má toxickou (jedovatou) náplň,

kteřá se projevuje v uzavřených místnostech a reaguje s izolačními materiály, typ **TFB** má náplň netoxickou a může být použit i na požáry třídy C (hořlavé plyny).

Požární nástěnné hydranty jsou umístěny v uzamčené skříni, označené velkým písmenem H. Klíč je uložen v prosklené skříňce ve dvířkách hydrantu. Ve skříni je uzavírací kohout, hadice a proudnice. Před použitím se musí rozbít sklo na dvířkách, vyjmout klíč a skříňku odemknout. Někde je zajištění provedeno plombou, která se musí před otevřením utrhnout (plechové, kovové skříňe).

Přenosné hasící přístroje jsou umístovány na stěnách chodeb, pracovišť, schodišť nebo na podlaze tak, aby byly dobře viditelné a volně přístupné, ve

výšce max. 150 cm od podlahy k rukojeti PHP. Konstrukčně jsou lehké (do 25 kg), jednoduchého provedení, bezpečné a provozně spolehlivé s dlouhou životností. Na všech přístrojích je vyznačena třída požáru, kterou lze přístrojem hasit a pomocí piktogramů je vyznačen způsob použití přístroje. Kontrola náplně se provádí 1 x ročně odborným servisním podnikem, tlaková kontrola se provádí ve lhůtách uvedených ve vyhlášce o požární prevenci.

K hašení požáru lze použít i jiné prostředky. Především různé hasící spreje nebo **tlumící roušky**, které lze použít na málo intenzivní oheň, ve venkovním prostředí lze použít **písek** nebo hlinu k udušení ohně a zelené větve jako tlumice. Z náradí lze použít **lopату**, **krumpáč** nebo **motyku** k ohrazení

požáru, vybudování přehradního pruhu atd.

Každý je povinen počínat si tak, aby nedošlo ke vzniku požáru, zejména při používání tepelných, elektrických, plynových a jiných spotřebičů, při skladování hořlavých látek, požárně nebezpečných látek a při manipulaci s otevřeným ohněm.

Každý zaměstnanec je povinen při zacházení s ohněm nebo požárně nebezpečnými látkami zachovávat potřebnou opatrnost.

V souvislosti se zdoláváním požáru je každý povinen:

- ohlásit neodkladně podle požárních poplachových směrnic požár na vrátnici
- ušasit požár; jestliže je to možné, nebo provést nutná opatření k zamezení jeho šíření,
- provést nutná opatření k záchraně ohrožených osob,
- poskytnout pomoc jednotce požární ochrany na vyzvu velitele zásahu nebo požární jednotky.

Zaměstnanci nesmí provádět práce, které mohou vést ke vzniku požáru, pokud nemají odbornou způsobilost pro výkon takové práce, tzn. že nesmí bez odborné způsobilosti provádět opravy a údržby elektrospotřebičů, plynových spotřebičů atd. a nesmí poškozovat nebo zneužívat hasící přístroje nebo jiné věcné prostředky požární ochrany (např. hadice na zalévání ploch, mytí aut, žebříky k údržbě ap.)

Při práci s hořlavými látkami se musí zaměstnanci, určené k této práci, řídit návodem výrobce a požárními předpisy (práce s ředidly, práce s kancelářskými stroji, s počítači)

Organizace musí podle míry požárního nebezpečí začlenit provozované činnosti do kategorií

- bez požárního nebezpečí
- se zvýšeným požárním nebezpečím
- s vysokým požárním nebezpečím

D. Státní požární dozor

Požární ochranu řídí na základě zákona č. 133/85 Sb., o požární ochraně, ve znění pozdějších předpisů, orgány státní správy, kterými jsou Ministerstvo vnitra ČR a hasičské záchranné sbory krajů. Výkonným orgánem MV ČR je Generální ředitelství Hasičského záchranného sboru, výkonnými orgány krajských úřadů potom příslušné HZS kraje, které vykonávají tzv. státní požární dozor. Tyto orgány mají právo vstupovat do objektů a na pracoviště organizací a provádět kontrolu dodržování PO. Při výkonu státního požárního dozoru tyto orgány kontrolují dodržování požárních předpisů i předpisů souvisejících (revize plyn, elektro atd.). Za zjištěný přestupek mohou uložit fyzickým osobám pokutu až do výše 25 000,- Kč. Právníckým a podnikajícím fyzickým osobám mohou za zjištěné závady na úseku PO uložit pokutu až do výše 10 000 000,- Kč, případně uložit další částku až do dvojnásobku předchozí pokuty, nebyla-li závada v dohodnutém termínu odstraněna nebo se při následné dohlídce vyskytne stejná závada. Orgány státního požárního dozoru mají pravomoc kdykoliv vstupovat do objektů organizací, kontrolovat zabezpečení na úseku požární ochrany a vyžadovat doklady a informace z této

oblasti. Před vstupem do objektů se musí prokázat služebním průkazem.

Na základě kontroly zahajují správní řízení podle zákona č. 500/2004 Sb., o správním řízení (správní řád), ve znění pozdějších předpisů, a vydávají rozhodnutí s uloženým opatřením ke zlepšení stavu na úseku PO.

Při krajských úřadech jsou ustanoveny jednotky hasičského záchranného sboru, které jsou jimi přímo řízeny. Mohou to být buď jednotky tvořené z profesionálních, nebo dobrovolných hasičů. Svaz hasičů Čech, Moravy a Slezska a Dobrovolný hasičský sbor jsou společenskými organizacemi, ustanovené zpravidla při obecních úřadech a jim podléhajícím i z hlediska řízení a financování.

Obecné a městské úřady mohou zřizovat a řídit dobrovolné nebo profesionální hasičské sbory. Jejich příslušníci mohou být úřadem pověřeni vykonávat preventivní prohlídky v rámci působnosti úřadu.

Organizace, které provozují činnosti se zvýšeným nebo vysokým požárním nebezpečím, mohou mít na základě posouzení požárního nebezpečí ustanoveny podnikové profesionální nebo dobrovolné hasičské jednotky.

Všechny tyto předpisy a povinnosti z požární ochrany musí dodržovat i lesní společnosti.

MINISTERSTVO ZEMĚDĚLSTVÍ

**Vydalo Ministerstvo zemědělství
Odbor státní správy lesů, myslivosti a rybářství
Těšnov 17, 110 00 Praha 1
info@mze.cz
www.eagri.cz
2014
ISBN 978-80-7434-155-7**